

NORGES HØYESTERETT

Den 2. februar 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med justitiarius Øie og dommerne Normann og Bergh i

HR-2024-254-U, (sak nr. 24-016827STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Jon Anders Hasle)

mot

Påtalemyndigheten (politiinspektør Torje Arneson)

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over kjennelse om varetektsfengsling.
- (2) A, født 00.00.1993, ble pågrepet 20. januar 2024. Politimesteren i Sør-Øst politidistrikt tok 21. januar 2024 ut siktelse mot ham og to andre personer for overtredelse av straffeloven § 198, som setter straff for å inngå forbund om alvorlig organisert kriminalitet. Påtalemyndigheten begjærte 22. januar 2024 varetektsfengsling av A i inntil fire uker, hvorav to uker i full isolasjon, jf. straffeprosessloven § 171 nr. 2.
- (3) Vestfold tingrett avsa 22. januar 2024 kjennelse med slik slutning:

«A, født 00.00.1993, kan holdes i varetektsfengsel inntil annet blir bestemt av påtalemyndigheten eller retten, men ikke ut over 19. februar 2024 kl. 1800. Han kan undergis full isolasjon inntil 8. februar 2024 kl. 1800.»
- (4) A anket til lagmannsretten.
- (5) Ved Agder lagmannsretts kjennelse 26. januar 2024 ble anken forkastet.
- (6) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens lovforståelse og saksbehandling. Det er anført at lagmannsretten ved sin vurdering av om det foreligger skjellig grunn til mistanke ikke har behandlet vilkåret i straffeloven § 198 om organisert kriminell gruppe. Dette kan tyde på feil forståelse av hva bestemmelsen rammer. Uansett er lagmannsrettens kjennelsesgrunner ikke tilstrekkelige til at Høyesterett kan prøve lagmannsrettens generelle lovtolkning. Det er lagt ned påstand om at lagmannsrettens kjennelse oppheves.
- (7) Påtalemyndigheten har nedlagt påstand om at anken forkastes.

- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle lovforståelse, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd nr. 2 og 3.
- (9) Straffeloven § 198 har slik ordlyd:
- «Den som inngår forbund med noen om å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, og som skal begås som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, straffes med fengsel inntil 3 år, med mindre forholdet går inn under en strengere straffebestemmelse. Forhøyelse av maksimumsstraffen ved gjentakelse eller sammenstøt av lovbrudd kommer ikke i betraktning.
- Med organisert kriminell gruppe menes et samarbeid mellom tre eller flere personer som har som et hovedformål å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, eller som går ut på at en ikke ubetydelig del av aktivitetene består i å begå slike handlinger.»
- (10) Bestemmelsen krever både at det er inngått et «forbund» om å begå en handling som kan straffes med fengsel i tre år eller mer, og at den straffbare handlingen skal begås «som ledd i aktiviteten til en organisert kriminell gruppe». Hva som menes med «organisert kriminell gruppe», fremgår av bestemmelsens andre ledd.
- (11) Lagmannsretten har redegjort for hva som ligger i kravet til at det er inngått forbund, men kjennelsen inneholder ingen drøftelse av vilkåret om at handlingen «skal begås som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe». Dette er heller ikke behandlet i tingrettens kjennelse.
- (12) Definisjonen av «organisert kriminell gruppe» ble endret i 2013. Det stilles etter loven slik den nå lyder, begrensede krav til gruppens organisering. Det er tilstrekkelig at det foreligger et *samarbeid* mellom tre eller flere personer, og at *hovedformålet* med samarbeidet er å begå straffbare handlinger. Dette innebærer likevel et selvstendig vilkår i tillegg til vilkåret om å inngå forbund. I Prop. 131 L (2012-2013) på side 76 heter det blant annet:
- «Samtidig kan ikke terskelen settes så lavt at ethvert samarbeid mellom tre eller flere personer rammes. Et minstekrav synes å måtte settes til at samarbeidet antar et visst mønster som må kunne påvises. Mer tilfeldig, spontan kriminalitet av tre eller flere personer faller da utenfor.»
- (13) Når lagmannsretten ikke i det hele tatt har drøftet om det foreligger en organisert kriminell gruppe, er begrunnelsen ikke tilstrekkelig til at utvalget kan prøve om kjennelsen bygger på riktig tolkning av straffeloven § 198, jf. straffeprosessloven § 171 første ledd.
- (14) Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves.
- (15) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Kristin Normann
(sign.)

Toril Marie Øie
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)